

Hortus Experimentalis : een artistiek project (2008 – ongoing)

De **Hortus Experimentalis** is een openlucht laboratorium van 750m² dat gebouwd is bovenop platte daken van verschillende parkeergarages. Een groep kunstenaars onderzoekt hier de interactie met de stad vanuit verschillende invalshoeken: sociaal, politiek, en ecologisch. Hoe gaat een artificieel opgezet ecosysteem om met natuurlijke bronnen als energie, water, grond en hoe wordt groene technologie hierbij betrokken? Het project documenteert het evolutieproces en maakt de resultaten publiek via artistieke interventies.

De locatie van deze plek kent een rijk verleden: tijdens de middeleeuwen was de plaats een belangrijk knooppunt in een netwerk van kloosters, kruidentuinen, boomgaarden en stadsmarkten. Voor het **Hortus Experimentalis** project hebben we echter de begane grond verlaten en hebben we ons openluchtlaboratorium ingericht op dak-niveau. Hier ontwikkelen kunstenaars, DIY-wetenschappers en stadstuiniers nieuwe strategieën voor duurzaam leven in de steden van vandaag en morgen. Een creatieve benadering, groene technologie en een filosofie die haar oorsprong vindt in de permacultuur liggen aan de basis van dit project. Kunstenaars hacken het hoogste niveau van de stad -de daken- en geven het een andere bestemming. Het netwerk van daken wordt omgevormd tot OpenGreens. Artistieke interventies maken onverwachte verbindingen tussen de stad en haar bewoners en creëren nieuwe invalshoeken met betrekking tot voedselzekerheid en duurzaamheid.

De **Hortus Experimentalis** is opgezet in een artificiële omgeving, met gerecycleerde materialen, biologisch zaaigoed en respect voor de natuurlijke bronnen als water en energie. Tijdens de duur van dit project willen we deze processen monitoren, archiveren en beschrijven. De 4 seizoenen worden gelinkt aan data en timelines (open source databases PADMA en PANDORA), er wordt gewerkt met DIY meetapparatuur (experimenten met Arduino's en cloud computing), de dagen worden beschreven in klank en beeld (interactieve audio-visuele installaties). Het natuurlijke en het digitale gaan deel uitmaken van 1 geheel.

In deze OpenGreens ontstaan bio-corridors. Deze worden druk bezocht door stadsbijen en andere pollinators, die tevens ageren als bio-indicatoren. Met digitale en analoge middelen onderzoekt het openluchtlab de cycli van groei, bloei en afsterven van planten en de rol van pollinators, bacteria en fungi in dit

specifieke ecosysteem, terwijl deze zijn blootgesteld aan de tijd en aan elementen als wind, regen en zon. Biotische en abiotische elementen worden knooppunten in onze groene observatie-netwerken.

Wat kunnen we leren uit de resultaten van deze observaties? Is onze omgeving programmeerbaar? Kan de fusie van natuur en techniek leiden tot nieuwe omgevingen, nieuwe materialen, nieuwe oplossingen? Kan dit onderzoek bijdragen tot het ontwikkelen van meer duurzame steden?

een kunstproject op een dak in de stad

De daktuin in het midden van het stadscentrum is het resultaat van een mix van disciplines: een kunstinstallatie, landschapsarchitectuur, poëtica, stadslandbouw, tegencultuur, transitie en duurzaamheid. Dit zijn de basisconcepten voor een nieuwe benadering van een ongewone plaats en van de mogelijkheden die deze lege ruimte in zich draagt.

Dit stukje kunstmatig gecreëerde natuur, opgebouwd door een collectief van kunstenaars, denkers en doeners, transformeert de ongebruikte dakruimte tot een locatie die een intensieve dialoog uitlokt met de gebruikers.

De subtiele aanpak van de kunstenaars formuleert een ecologisch bewustzijn dat focust op het geheel van nieuwe mogelijkheden. De experimentele tuin is een installatie die laat zien hoe kunst een broedplaats kan zijn voor andere invullingen van de stedelijke ruimte. Een ecologische visie waarin kunst en landschapsarchitectuur hun mogelijkheden combineren. Deze installatie maakt het onzichtbare zichtbaar: dit is de missie van kunst en tegelijkertijd de rol van de architectuur. De vraag wat natuurlijk en wat kunstmatig is verliest haar absolute betekenis.

In de loop van het proces maken de kunstenaars de verborgen schoonheid en kwaliteiten van deze plek zichtbaar. De essentie ligt niet meer in de vormen en gebruikte materialen, maar in de kracht en de intensiteit die van deze plek uitgaat. De natuur leert ons hoe we op een kunstmatige plaats dezelfde ruimtelijke sensaties kunnen reproduceren als degene die uitgaan van een natuurlijk landschap.

een plaats om te ontdekken

De **Hortus Experimentalis** is een levende sculptuur. Het realisatieproces onthult in poëtische beelden de relatie van de locatie in het verleden tot zijn plaats in het hedendaagse stadsbeeld. De open taal is in lijn met de natuurlijke evolutie van de daktuin.

Het project formuleert een radicale kritiek op de urbanisatie van de jaren '70,

de beton explosie tijdens het olietijdperk en de realisatie van tal van parkings in het stadscentrum die afbraak van woonhuizen en roofingwoestenijen tot gevolg had.

Met het **Hortus Experimentalis** project willen we de tegencultuur een hart onder de riem steken. We staan volledig achter het toeëigenen van ongebruikte publieke ruimtes en guerilla-gardening. We moeten toe naar een herdefiniëring van de publieke ruimte, met inbegrip van een herdefiniëren van instrumenten die nodig zijn om deze ruimte in te richten.

We moeten de openbare ruimte opnieuw analyseren, en ze op een nieuwe manier gaan waarnemen, opmeten en in perspectief zetten tot de stedelijke structuur.

Van verlaten en marginale zones die opnieuw worden ingenomen door de natuur kan een verleiding uitgaan die zijn kracht kan overzetten op de rest van de stad. Er ontstaat een osmotische relatie met de omgeving.

Het werk van de kunstenaars is gelimiteerd tot het conceptuele en artistieke gebruik van de ruimte. Daarom is het belangrijk dat toeëigening en verandering van bestemming gedocumenteerd worden, het proces moet beschreven worden. Hiervoor wordt een specifieke visuele taal ontwikkeld die het proces beschrijft onder de vorm van artistiek onderzoek en de daaraan gerelateerde kunstwerken. Dit transdisciplinair onderzoek documenteert dus gedetailleerd het creatie- en evolutieproces, waarbij ook reflectiemomenten een belangrijke plaats toegewezen krijgen.

De kritische analyse van dit experiment vloeit voort uit de noodzaak om de stedelijke structuur en publieke ruimte anders te benaderen. Met nieuwe onderzoeksinstrumenten en nieuwe talen, waarbij samenwerking een belangrijke plaats krijgt toebedeeld.

Zo creëren we een nieuwe kijk op 'urban voids' die reeds lang over het hoofd werden gezien, en gaan we deze plaatsen letterlijk 'bezetten met andere betekenissen'.